

CUM ÎȘI NUMEȘTE ROMÂNUL ÎN GLUMĂ CASA. DIN RĂSPUNSURILE LA CHESTIONARUL II. CASA

1. INTRODUCERE

Cel de-al doilea chestionar (*Casa*) lansat de Sextil Pușcariu în cadrul Muzeului Limbii Române conține 489 de întrebări, la care s-au primit, între anii 1926–1927, 451 de răspunsuri din 415 localități (numărul caietelor îl depășește pe cel al localităților, întrucât în unele localități au existat doi sau chiar mai mulți respondenți). Din cele 451 de caiete s-au pierdut 12. În articolul de față ne vom opri asupra întrebării 54 a Chestionarului („Cum numește românul în glumă casa sa?”), vizând criteriile și mecanismele care stau la baza acestei numiri. Demersul se subsumează unor concepte-cheie: spațiul locuirii, jocul și comicul.

• **Spațiul locuirii.** Omul este prin excelență „ființa care locuiește” (Heidegger), existând, prin urmare, un „sentiment universal al locuirii” (Dumistrăcel 2006, p. 6). Casa nu reprezintă doar elementul central al gospodăriei, ci și „locul unde se desfășura atât cea mai mare parte din viața cotidiană a unei familii, cât și cele mai importante momente din viața unui individ, ca nașterea, nunta și moartea” (Toșa 2002, p. 12). Valoarea semnificativă pe care locuința o dobândește pentru individ este astfel justificată.

• **Jocul.** În calitate de „activitate creatoare”, limbajul nu se caracterizează prin pasivitate și inerție, ci este o „creație continuă a limbii” (Coșeriu 2000–2001, p. 21). Ca urmare a acestei creativități, limbajul reprezintă un „instituitor de alteritate”, generator de comuniune cu celălalt (Olariu 2007, p. 131–132), dar și de producere a unei „încordări care să-l captiveze pe auditor [...]. Totdeauna substratul este o situație din viața omenească sau un caz de emoție omenească, apte să comunice încordarea” (Huizinga 2003, p. 209). Creația este adesea configurată prin jocuri de cuvinte, care nu reprezintă doar o „joacă generatoare de bună dispoziție”, ci și o „funcție supraordonată” (Olariu 2007, p. 133). Astfel, actul numirii glumețe îi conferă omului statutul de *homo ludens*, întrucât jocul apare ca „un intermezzo al vieții cotidiene, ca un răgaz; devine un acompaniament, un complement, o parte a vieții în general. El înfrumusețează viața și o completează, și ca atare este indispen-

sabil. Este indispensabil pentru individ, ca funcție biologică, și este indispensabil pentru obște, datorită tâlcului pe care îl conține, semnificației lui, valorii lui ca mijloc de exprimare, legăturilor spirituale și sociale pe care le creează, pe scurt: ca funcție de cultură” (Huizinga 2003, p. 47).

• **Comicul.** Henri Bergson (1992, p. 24–25) remarcă faptul că omul nu se caracterizează doar prin capacitatea de a râde (definită ca „intelligență pură” și ca „anestezie de moment a inimii”), ci și prin aceea de a provoca râsul¹, acțiune orientată spre axa unei semnificații sociale: „n-am mai gusta comicul dacă ne-am simți izolați”; „oricât de sincer l-am presupune, râsul ascunde întotdeauna o gândire secundă, de înțelegere, aș spune de complicitate aproape cu alți oameni care râd, cu un grup real sau imaginar” (*ibidem*, p. 25–26). Potențialul său comunicativ trimite spre dispreț, adeziune sau docilitate, funcționând adesea ca un mecanism de apărare. Râsul fascinează prin „ambivalența condiției umane”: spiritualul/sublimul și instinctivul (Defays 1996, p. 2–6). Incitantă este tentativa de a identifica specificul umorului românesc: pe de o parte, „umorul pur, gratuit fără justificare practică, [...] izvorât dintr-un preaplin de fantezie, din simpla plăcere a creatorului de a impresiona prin simpla vivacitate a spiritului, exprimate în formulări aproape memorabile”, iar pe de altă parte, umorul care urmărește să aline sufletul întristat, „umorul ce l-a ajutat pe român ca, râzând, să-și ascundă plânsul, durerea, suferința, amarul” (Arieșan 2010, p. 452).

2. MECANISMELE CARE STAU LA BAZA NUMIRII GLUMETE A CASEI

2.1. Utilizarea diminutivelor

Chiar dacă întrebuințarea diminutivelor are uneori rolul de a sugera dimensiunea redusă a spațiului de locuit („Cocioabă sau, dacă este mai mică, cociobuță” Șirnea – Zărnești), în cele mai multe cazuri, acestea au o natură afectivă, reflectând „legătura spirituală cu locuința” (Dumistrăcel 2006, p. 11) („Scumpa mea colibuță” Sângiorgiul de Meseș – Zalău, „Căsuța mea, măcar că e casă mare” Nerău – Sînnicolaul Mare). În cele ce urmează, vom reda sufixele diminutive identificate:

-**aș:** *bordeiaș* (Cornățel – Putna, Botești – Roman), *bordeieș*² (Bălăceana – Gura Humorului, Broșteni – Vatra Dornei, Crasna-Ilțchi – Ucraina, Ceahor – Ucraina).

-**el:** *bârlogel* (Secueni – Bacău).

¹ O strategie des utilizată în obținerea valenței comice este contradicția dintre realitate și termenul ales; de ex.: „Când e mică, zice: «Asta-i curtea mea», dacă e mare și frumoasă, zice: «Aista-i bordeiul meu»” (Stroiești – Suceava; vom identifica localitățile prin menționarea celui mai apropiat oraș).

² Formă dialectală al lui *bordeiaș*.

- (i)cioară:** *căscioară* (Olt., Transilv., Munt., Caulia – Bulgaria), *cășcioară* (Răcășdia – Oravița).
- ioară:** *căsucioară*, derivat de la *căsuță* (Giurgioana – Adjud).
- ișoară:** *bujlișoară* (Botești – Roman), *cășișoară* (Nămoloasa Sat – Râmnicu Sărat).
- iță:** *cociobiță* (Cusuiș – Beiuș), *cociubiță* (Transilv.), *odăiță* (în R. Moldova, fără indicații precise).
- uc:** *cuibuc* (Asuașul de Sus – Baia Mare).
- ucă:** *bojdeucă* (Baia – Fălticeni, Ocoliiș – Turda, corespondentul născut în Telciu), *boșdeucă*³ (Măgureni – R. Moldova), *căsucă* (Cuzdrioara – Dej).
- uică:** *căsuică:* „Mi-am făcut și eu o căsuică în patru păivane, intri pe ușe și ieși prin pod” (Argetoaia – Strehaia).
- ulă:** diminutiv depreciativ (Pascu 1916, p. 279): *căsulă* (Șimleul Silvaniei), *bujdulă*⁴ (Unirea – Aiud, Ormeniș – Aiud), cu varianta *hujdulă* (Unirea – Hațeg; „Am și eu o sărăcie, o cocioabă de casă, o hujdulă de casă” Fetindia – Zalău).
- uleț:** *cuibuleț* (Poiana Ilvei – Năsăud).
- ulie:** *căsulie* (Șebiș – Arad), *căsurlie* (formă incidentală, probabil: „Am o casă, căsurlie, nu cușniță (‘fierărie’)” Boldurești – R. Moldova).
- ușor:** *cuibușor* (Transilv., Dobrogea, Mold.).
- uț:** *bordeuț* (Mureșenii Bârgăului – Năsăud), *cuibuț* (Transilv., Baia – Arad).
- uță:** *căsuță*⁵ (Transilv., Mold., Olt., Crișana, prin Munt., prin Dobrogea, prin Banat, Crasna-Ilțchi – Ucraina), *colibuță* (Transilv., Jupa – Caransebeș, Cusuiș – Beiuș), *cociobuță* (Șirnea – Zărnești), *târлуță* (Mureșenii-Bârgăului – Năsăud), *vătruță* (Transilv.).

2.2. Utilizarea augmentativelor

- ală:** *hudubală* (Cusuiș – Beiuș), derivat de la *hudubă*.
- ău:** *hâjgău* (Mănăstirea Humorului – Gura Humorului); etimologic, se poate apropia de *hâj* (rămâne însă inexplicabilă, deocamdată, prezența lui *g*): ‘(Mold. și Bucov.) 1. + bordei; 2. (astăzi) șură, cămară făcută în ogradă’ (cf. DA).
- oacă:** *căsoacă* (Urșad – Bihor, Brad – Hunedoara).
- oaică:** *căsoaică* („Căsoaica asta a mea tot mă ține vreo 10 capici” Boldurești – R. Moldova).
- oaie:** *căsoaie* (Urșad – Bihor, Brad – Hunedoara). Suffixul prezintă în cadrul acestui termen un sens dublu, augmentativ și diminutival (DA), iar termenul propriu-zis are o serie de accepțiuni:
1. ‘(numai în dicț. și la scriitorii de la oraș) casă mare și urâtă, disproporționată’;
  2. ‘casă mică sau care constă dintr-o singură încăpere’; (spec.) **a.** ‘casă făcută în ogradă lângă casa principală în care stau oamenii vara’; **b.** ‘(Transilv.) bucătărie de vară’;

³ Variante ale lui *bujdeucă* ‘casă tupilată și rău îngrijită, colibă’ (DA).

⁴ ‘(Transilv.) căsuță rău zidită, casă stricată’ (DA).

⁵ Aceasta este și sensul dat de Pamfile pentru *acaret*: „o casă cu o odaie fără tindă. Adesea o fac și cei care nu au destule mijloace să-și facă repede casă. Și-o fac și cei care vor să-și ție casele curate” (Pamfile 1910, p. 426).

c. ‘un fel de cămară de ținut vase și alte lucruri de gospodărie’; d. ‘casă la vie unde se duce ciubărul cu struguri mustuiți’; e. ‘(păst.) colibă statornică a păstorilor’, cf. DA. Tudor Pamfile (1910, p. 426) accentuează mai degrabă aspectul funcțional al acaretului: „căsoaie au oamenii gospodari”; faptul că o mare parte din aceasta este situată în pământ înlătură posibilitatea ca sufixul să fie folosit inițial cu valoare augmentativă.

-oc: *căsoc* (Turda).

-ubă: *hudubă* (Hățăgel – Hațeg, Unirea – Hațeg), derivat de la *hudă* = „casă”, cf. DA.

2.3. Contradicția între realitate și termenul ales

Unul dintre mecanismele frecvent întâlnite ca modalitate de creare a umorului este „inversiunea”, „lumea pe dos” (Defays 1996, p. 39), în care legile și uzanțele vieții obișnuite nu sunt valabile (Huizinga 2003, p. 51) și în care „dislocarea normelor [...] devine ea însăși regulă (Olariu 2007, p. 116). Această „deghizare” pare „secretul jocului” (Huizinga 2003, p. 52), după cum afirmă unii respondenți:

„Când e mică, zice: «Asta-i curtea mea», dacă e mare și frumoasă, zice: «Aista-i bordeiul meu»” (Stroiești – Suceava);

„Dacă e slabă îi zice curtea noastră” (Galșa – Lipova);

„Întrebuințează diminutivele contrarii ale stării casei; de exemplu: «Ni ce căsoc fain; ni căsuța mea cinașe»” (Turda);

„«Ia uită palatul meu» dacă este mai mică” (în județul Alba, fără indicații precise);

„Cel care are o casă mare și frumoasă se laudă că-i bordeiul lui, iar cel sărac își arată mica casă zicând: «Iată palatul meu!»” (Făurei – Putna);

„De sunt potrivite, zice că a făcut o cramă, de sunt mici, zice că a făcut o colibă, de sunt mari și frumoase, zice că a făcut o mară sau bordei. «Ai făcut casă, Gheorghie? Am făcut și eu o cramă, am făcut o mară»” (Gălățui – Călărași).

Efectul comic este generat de absurdul la nivelul logicii (Bergson 1992, p. 122). Am identificat însă și o situație plasată în afara acestei identificări a contrariilor:

„Dacă are o casă mai mare zice că se duce la curtea sa, iar dacă e mai mică, zice că se duce la cocioaba sa” (Băcani – Bârlad).

2.4. Minimizarea atributelor (suprimare a calităților)

O altă modalitate de creare a comicului se realizează prin degradare, adică prin prezentarea unui „lucru odinioară respectat [...] drept mediocru și josnic” (Bergson 1992, p. 91):

- *bordei* (Mold., Transilv., Munt., Olt., Maram., Dobrogea, R. Moldova, Ucraina, Caucaz – Bulgaria, Macea – Arad): ‘locuință pe jumătate săpată în pământ și acoperită cu pământ sau paie (mai ales pe la șes, la oamenii săraci); (prin părțile Brașovului) casuță de lemn, baracă, șopron, construit pe un fânaț, în care se țin uneltele și dorm cosașii’, cf. DA;

- *bujdă* (prin Bucov., Banila – Ucraina), cu variantele *bujlă* (Bobulești – Botoșani), *bușlă* (Drăgoiești – Gura Humorului): ‘(Mold.) casă mică, sărăcăcioasă, cu pereții slabi’ (DA). Ne surprind puținele atestări din Moldova;
- *cazarmă*, în varianta transilvăneană, *casarmă* (Icelandul Mare – Târgu-Mureș): ‘(mil.) clădire mare în care au locuina trupe de soldați; (fig.) clădire mare, lipsită de stil’ (DA);
- *cășlă* (Șegarcea – Dolj, Merișani – Roșiori de Vede, Gura Galbenă – R. Moldova): ‘așezământ de păstori unde sunt mai multe mii de oi; casa unde șed ciobanii, grajd, poiată’, cf. DA;
- *chichineață*: ‘în derâdere, chichineață’ (Fieni – Dâmbovița): 1. ‘casă mică, întunecoasă’; 2. ‘cameră mică întunecoasă’; 3. ‘coteț pentru păsări’, cf. DA;
- *ciob* (Tisău, azi Înfrățirea – Urziceni), ‘am și eu un ciob de casă’ (Băile Govora – Râmnicu Vâlcea);
- *cocioabă* (Transilv., Mold., Olt., Maram., Dobrogea, Gura Galbenă – R. Moldova, Vernești – Buzău, se menționează că termenul este „batjocoritor” Fântâna Banului – Dolj), cu variantele *cociob* („Stau în cociobu’ meu (cociob = cocioabă)” Aurel Vlaicu – Hunedoara), *cociubă* (Vulcan – Petroșani, Tășnad – Sălaj), *caciubă* (Scărișoara – Câmpeni, Popteleac – Zalău): ‘casă mică, sărăcăcioasă, veche, slabă și dărăpănată, care abia se mai ține’, cf. DA;
- *colibă* (Transilv., Olt., Munt., Maram., Bucov., Crișana, Domulujeni – R. Moldova, Caulia – Bulgaria, Stânca – Ucraina, Nicolae Bălcescu – Lipova, Bogdănești – Fălticeni, Pârvova – Băile Herculane). Termenul desemnează „o diversitate de adăposturi temporare de la înjghebările cele simple [...] până la construcțiile care prin materiale, tehnici de construcție se apropiau de casă, de care se deosebea prin faptul că n-avea ferestre și pod, pereții de cele mai multe ori nu erau lipiți, aveau o vatră improvizată fără sistem de acumulare a căldurii și de evacuare a fumului” (Toșa 2002, p. 64). ‘Colibă își fac păzitorii de bostănării, de vii, ungurii, țigani și rar românii care păzesc țarinile, pe la porțile țarinii’ (Pamfile 1910, p. 432);
- *cort* (Secușigiu – Arad): ‘adăpost portativ făcut din pânză tare și impermeabilă’, cf. DA;
- *coșmelie* (Bircii – Slatina): ‘casă sărăcăcioasă, proastă, ruinată’, cf. DA;
- *covergă*, în varianta *covercă* (Varodia – Strehaiia): ‘(Olt., Munt. și Transilv.) șopron de frunză, colibă făcută din pari bătuți în pământ și cu acoperișul de nuiele acoperite cu frunză, servind ca ascunzătoare pentru vânători sau ca adăpost de ploaie pândarilor și ciobanilor; bordei de vară făcut deasupra pământului, prin ext. casă proastă’, cf. DA;
- *cramă* (Gălățui – Călărași): ‘clădirea de la vie unde se păstrează uneltele vierului, unde se fac operațiunile de preparare a vinului’, cf. DA;
- *cușniță* (Merișani – Roșiori de Vede): ‘fierărie’, cf. DA;
- *cvartir*, în varianta *cuartir* (Tiha Bârgăului – Bistrița): ‘(mai ales în Transilv., învechit) locuință (provizorie), gazdă’ (DA);
- *gunoi*: ‘La gunoiul (treascul) meu’ (Făurești – Drăgășani);
- *hârb* (Tisău, azi Înfrățirea – Urziceni);
- *hodoroagă* (Minișul de Sus – Vașcău): ‘lucru învechit, ale cărui părți constitutive, nemaiîmbinându-se exact, fac zgomot la orice mișcare; car vechi care se hodorogește’, cf. DA;
- *holeab* (Munt.), *oleab* (Olt., Slobozia): ‘locuință ciobănească, colibă’ (DLR);
- *hurubă* (Transilv., Crișana, Nerău – Sănnicolaul Mare), ‘Luând-o mai pe modestie îi zice: huruba mea’ Coronca – Mureș), *hrubă* (Drăgoiești – Gura Humorului, Bonț –

Gherla), *horubă* (Galșa – Lipova): „este căsoaia omului sărac” (Pamfile 1910, p. 427), ‘casă veche, dărăpănată; casă sărăcăcioasă, urâtă’ (Loșonți 2007, p. 113);

- *moară* (Gălățui – Călărași);
- *peșteră* (Bonț – Gherla);
- *temniță* (Bonț – Gherla);
- *treasc* (Făurești – Drăgășani): „La gunoiul (treasc) meu”: ‘resturi de paie, de fân etc. nemâncate de vite’, cf. DLR.

2.5. Casa prezentată pozitiv

Reținem și maximizarea trăsăturilor spațiului de locuit („Casa mea e chiar curte” Copăceni – Turda, „Am o casă ca o curte sau cumu-i mândrenia” Fetindia – Zalău), respectiv prin intermediul unor însușiri pozitive (*mândrețea mea* Plopu – Brăila), „Casa mea cea frumoasă” Sânmihaiul Almașului – Zalău), „Am o casă ca un păhar” (Căpușul de Câmpie – Luduș). Remarcăm utilizarea termenilor *palat* (*palută*) și *curte* pentru a desemna „o casă înaltă, făcută din cărămidă, cu mai multe etaje și camere, cu o fațadă frumoasă”. Mult mai deasă însă este utilizarea, în satele românești, a celui de-al doilea termen, mai ales că acesta este folosit în orațiile de nuntă și în colinde pentru „a gratula familiile mirilor sau pe gazda colindată”. Dimensiunea economică este vizibilă și în structurile *curtea boierului*, *curtea grofului* (Toșa 2002, p. 13–14):

- *palat* (Mold., Bucov., Crișana, Olt., Munt., Răcășdia – Oravița, în județul Alba, fără indicații precise), cu varianta transilvăneană *pălută* (Bonț – Gherla, Cuzdrioara – Dej, „în chip măreț, dar sarcastic îi zice «păluta mea»” Coronca – Târgu Mureș);
- *curte* (Transilv., Mold., Maidan – Caraș-Severin, Cotul Ostriței – Ucraina, Duruitoarea – R. Moldova, Cociuba – Salonta, Suceava);
- *conac* (Nerău – Sânnicolaul Mare, Frâncești – Gorj): 1. ‘loc de popas’; 2. ‘reședința unui ispravnic sau (sub)prefect’; 3. ‘locuință boierească la țară, pe o moșie, curte’; 3. ‘locuință ciobănească’, cf. DA. Considerăm că a treia accepțiune menționată motivează utilizarea termenului, întrucât este cea mai frecventă.

2.6. Personificarea casei

În mentalitatea populară, „casa este recunoscută [...] ca personaj, ca partener sociocultural, supraordonat, tutelar” (Dumistrăcel 2006, p. 11–12), aspect ce se regăsește și în răspunsurile la chestionar. Spațiul de locuit este numit *babă*⁶ (Frâncești – Târgu Jiu; ‘termen familiar și glumeț cu care soțul i se adresează soției, indiferent de vârsta acesteia’, cf. HEM, DA) sau este comparat cu o *cucoană* („Am o casă ca o cocoană” Valea Rusului – Iași). Semnalăm termenii utilizați în localitatea Tisău (Înfrățirea) – Urziceni: *lăptăgioaică*, *obuziancă*, *nemțoaică*, menționați în cadrul unei

⁶ Această numire prezintă o oarecare ambiguitate, deoarece termenul mai are și accepțiunea de ‘gaură în pământ’, cf. DA. Dacă interpretăm termenul din acest unghi, ar trebui să îl încadrăm în secțiunea 2.8.

anecdote⁷ din care se desprinde același statut de partener al zonei locuite, semn al intimității depline, dar și ironia cu valoare morală, un umor cu amărăciune, și nu cu ranchiună, specific țaranului român (Arieșan 2010, p. 288–289).

2.7. Casa ca ființă animată (dar și metaforă)

- *Cloșcă cu pui*: „cloșca mea cu pui, când are copii mulți” (Tisău, azi Înfrățirea – Urziceni).

Se conturează în această utilizare un element de mentalitate a colectivității, și anume prezența animalului care depășește statutul de mijloc de câștig al existenței, acesta dobândind o valoare simbolică prin respectul pe care țaranul i-l poartă.

2.8. Depersonificarea locuitorilor prin transformarea spațiului de locuit în adăpost specific animalelor

- *bârlog* (Mold., Mangalia, Șușani – Drăgășani), cu varianta *cârlog* (Nicolae Bălcescu – Lipova). Unii respondenți își asumă discrepanța dintre utilizarea proprie și figurată a termenului: „Bârlog e adevărata locuință de iarnă a ursului” (Racova – Buhuși), „Cuvântul *bârlog* în înțeles real însemnează locuința ursului” (Bârjoveni – Roman). Termenul mai cunoaște însă și accepțiunea de ‘culcuș al porcului’ (DA);
- *bortă* (Iarova – R. Moldova, Stohnaia – R. Moldova): ‘(Mold. și Bucovina) gaură în trunchiul unui arbore, scorbura; prin general. gaură’ (DA);
- *cocină* (Cetea – Alba Iulia, „în sens propriu, cocină e cotețul porcilor” Fântâna Banului – Dolj);
- *coteț* (Frâncești – Gorj): adăpost pentru porci, câini și pui (Pamfile 1910, p. 428);
- *cotineață*⁸ („Cotineața mea, cum a dat Dumnezeu – dacă e casă de sărman” Tisău, azi Înfrățirea – Urziceni). ‘Adăpost pentru animale mici de casă’, cf. DA;
- *cuib* (Transilv., Mold., Olt., Munt., Crișana, Dobrogea, prin Banat, prin Maram., prin Crișana, prin Ucraina, prin Bulgaria, Bădiceni – R. Moldova);
- *cuibar* (prin Mold.): „o albie cu paie și un ou [...] unde se ouă găinile” (Pamfile 1910, p. 429);
- *gaură* (Bonț – Gherla);
- *ponor* (Bonț – Gherla): ‘(prin Transilv. și prin Maram.) vizuină, bârlog (într-o regiune accidentată)’ (DLR);
- *vizuină* (Bonț – Gherla).

⁷ „Iar în glume zilnice, ca împunsături de vorbe între dezertători și luptători cinstiți, s-aude: «Făcuși, vere (să zic unii altora fără a fi rubedenie), minunată casă; și, știindu-l «rămasdepefront» (socot, în graiul plugăresc, s-ajungă un singur cuvânt toate aceste vorbe), adaogă: «Cât te costă nemțoaica asta a ta?» Cela simte că-l atinge la buba care-l doare, tace, dar și să face cu treabă multă. Amărâțul luptător de la Mărăști, pe unde petrecui cu el, nu dă pace cestuia, ci, ducându-se încotro îi e mersul, zice: «Totuși, nu dau *obuzianca* mea pe *lăptăgioaica* ta!» Pilda glumeață să înțelege: Dezertorul a strâns lapte, ouă, toate bunătățile de prin sate pentru nemți, ca polițai la vrăjmașii noștri; cestalalt, pe front oriunde, a strâns gloanțe schije, obuze. Acum amândoi ș-au făcut case noi, după putere, dar și după «cinstea» care o au”.

⁸ „Adăpostul unde dorm găinile” (Pamfile 1910, p. 428).

2.9. Partea pentru întreg

Această relație cantitativă implică schimbarea de nume între spațiul de locuit în sens larg (gospodăria) și o parte a acesteia:

- *acareturi* (Girov – Piatra Neamț): ‘clădiri și obiecte care țin de o proprietate’, cf. DA;
- *căpătâi* (Bonț – Gherla): ‘pernă umplută cu paie; prin ext. orice obiect ce se pune sub cap ca omul să stea cu capul mai ridicat, când se culcă’, cf. DA⁹;
- *culcuș* (Mold., Transilv., Strehaia – Comanda, Frâncești – Gorj, Saraiu – Hârșova, Arionesti – R. Moldova, Galșa – Lipova): 1. ‘Loc de odihnă, de dormit, pat’; 2. ‘loc de odihnă sau de dormit improvizat’; 3. ‘pat conjugal’; 4. ‘loc unde se culcă animalele’, cf. DA;
- *epuletiu* (Sânmihaiul Almașului – Zalău). Termenul mai apare ca răspuns la întrebarea 390, sub forma *ipuletiuri*, în localitatea Hida, SJ („Cum se numesc cu un cuvânt toate clădirile de pe lângă casă, care se țin de o gospodărie?”). Termenul provine din mg. *épület* ‘clădire’;
- *hăizaș* (Bonț – Gherla): ‘acoperiș’, cf. DA;
- *măietoare*, în forma de plural *măietori* (Albac – Câmpeni): ‘acareturi’, dar și ‘adăpost pentru vite la câmp’ și ‘stână’ (DLR), respectiv ‘casa omului la câmp’ (informează domnul Dumitru Loșonți);
- *ocină* (Arpașul de Sus – Victoria): ‘(învechit și popular) bucată de pământ (moștenită), proprietate, moșie, moștenire’ (DLR);
- *pereți* (Ștefănești – Drăgășani, Bălțați – Vaslui, „patru pereți” Smârdan – Galați);
- *șandrama* (Bosanci – Suceava): ‘prelungire a acoperișului unei clădiri care servește ca adăpost; încăpere de scânduri care servește pentru păstrarea uneltelor’ (DLR), dar și ‘construcție rudimentară; casă veche, dărăpănată’ (DLR);
- *tărtăman* (Soconzel – Baia Mare): ‘(prin Maram.) șură, coteț, acaret’ (DLR).

2.10. Efect pentru cauză

Un alt transfer semantic produs este utilizarea efectului (întărirea forțelor) pentru realitatea spațială în care se realizează acest proces: *odihnă* (Unguraș – Dej), cu varianta *hodină* (R. Moldova, Tiha Bârgăului – Bistrița, Arpașul de Sus – Victoria): „De m-aș vedea odată la hodina mea” (Tiha Bârgăului – Bistrița).

3. MECANISMUL ATITUDINAL

Locuința devine un „spațiu simbolic” (Ilie 2002, p. 245), dobândind valori diverse:

3.1. Îi conferă omului statutul de făuritor

Acțiunea de întemeiere a casei ține de rostuirea omului, independentă de coordonatele spațio-temporale. Aceasta apare ca o „nobilă îndatorire a omului”, ca

⁹ În relație cu această utilizare se află și unitățile frazeologice **a da de/ a face (de) căpătâi** (= a se însura, a se mărita, a-și asigura existența), **a avea căpătâi** (= a duce viața unui om cu rost, însurat, așezat), **fără căpătâi** (= vagabond, care nu are nici casă, nici masă) (DA).

o „stare sacră”, făuritorii dobândind statutul de „întemeietori de lume nouă” (Rusu Togan 2006, p. 11–12): „Mi-am făcut și eu o cocioabă” (Dobromirul din Deal – Medgidia), „Mi-am făcut o bucătică de bârlog” (Bârjoveni – Roman).

3.2. Îi conferă omului statutul de orânduitor

În imaginarul colectiv, organizarea locuinței funcționează ca o reflectare a microcosmosului gospodăresc în macrocosmos (Ilie 2002, p. 172). În răspunsurile înregistrate însă, este semnificativă sancționarea tranșantă a depășirii spațiului propriu: „Fiecare la bordeiul său”, „Câte bordeie atâtea obicei” (Ivănești – Huși), „Vezi-ți de bordeiul tău!” (Borșani – Adjud).

3.3. Semn al posesiei

Acest model al stăpânirii este indicat prin termenii *avere* (Pomi – Baia Mare), *moșie* (Gașă – Lipova, ‘avere, proprietate funciară moștenită’ DLR) și *iosag* (Josonii Bârgăului – Bistrița; termenul este specific Transilvaniei și are semnificația de ‘proprietate, avuție, avere, moșie’ DA), întrucât „casa-i simbolul averii, al tuturor celor de nevoie pentru traiu” (Pamfile 1910, p. 399). Avera se caracterizează însă prin valoarea cantitativă, mai degrabă decât sentimentală: ‘mult, puțin, cât are cineva; avere se deosebește de avuție, care înseamnă numai avere multă, nu și puțină’ HEM). Din caietele consultate se desprinde fie planul deziderabilității („Să-mi am eu bârlogelul meu colo” Secueni – Bacău, „Să am și eu o bortă” Stohnaia – R. Moldova), fie cel al unei realități precare, dar încărcate de atașament: „Cocioaba mea de casă” (Buru – Turda), „Am și eu o sărăcie, o cocioabă de casă, o hujdulă de casă” (Fetindia – Zalău), „Am și eu [...] o cocioabă de casă” (Băile Govora – Râmnicu Vâlcea; Tălpigi – Tecuci), „Am și eu o cocioabă” (Tălpigi – Tecuci). Sentimentul stăpânirii este conturat și prin utilizarea adjectivului posesiv: „Am cuibul *meu*” (Meșcreac – Alba), „Haida, bre nevastă, la bordeiul *nostru*” (Bogdănești – Fălticeni), „Mă duc la bojdeuca *mea*” (Ocoliș – Turda, corespondentul născut în Telciu), „Hai să mergem la bordei, cuibulețul *nost*” (Poiana Ilvei – Năsăud), „Aici e palatul *meu*” (Tătaru – Slobozia), „«Mă duc [...] la cocioaba *mea*» [zice] când e vorba de casa lui, nu a altuia” (Doljești – Roman).

3.4. Izolarea de lume, intimitate

Separarea de lumea exterioară conferă un sentiment al opoziției între interior și exterior, casa fiind o „locuință închisă” (Ilie 2002, p. 199). Această valență este marcată prin ruptura absolută („Stau la bârlogul meu/pereții mei/vatra mea și nu mă știe nimeni” Bălțați – Vaslui), prin perspectiva ilocuționară a invitației adresate partenerului de viață:

„Hai la bârlogul nostru” Diocheți-Rediu – Panciu;
 „Hai la bordeiul nostru, Măriucă!” Mogoșești – Pașcani;

„Hai, babă, la bordeiu!” Borșani – Adjud;
 „Merem la sălaș?” Petreștii de Sus – Turda

sau ca modalitate de încheiere a conversației și de enunțare a intenției vorbitorului:

„Mă trag eu la căsucia mea, la cuibucul meu” Asuajul de Sus – Baia Mare;
 „Mă duc la bârlogul meu” Mold.;
 „Nu mai stai la noi? Nu, nu, mă duc la bârlogul meu” Crăciunești – Vaslui;
 „Mă trag și eu către bârlogu’ meu” Muncelu – Abrud (respondentul s-a născut în Hățești, Tecuci);
 „Mă duc la cuibul meu” Bărca – Dolj, Rășinari – Sibiu, Costești – Argeș;
 „Merg la cuibul meu” Băița – Brad;
 „Mă trag și eu la cuibu meu” Strehaia;
 „Mă duc la cuibul meu, mai bine” Ceparî – Romanați;
 „Mă duc la culcușul meu” Rediu – Buhuși;
 „Mă trag la culcușul meu” Bobota – Șimleul Silvaniei;
 „Mă duc de-amu (de-acuma) la coliba mea” Bogdănești – Fălțiceni;
 „Mă duc la coliba mea” Poiana Ilvei – Năsăud, Șuștiu – Ștei;
 „Mă trag la coliba mea” Bobota – Șimleul Silvaniei;
 „Merg la sălaș” Saturău – Arad;
 „Mă duc la huruba mea” Șuștiu – Ștei;
 „Mă duc la târla mea” Tulucești – Galați;
 „Mă duc și eu la bordeiul meu, zice românul” Plenița – Băilești;
 „Mă duc la bordeiul meu” Mold., Bucov., Aurel Vlaicu – Hunedoara;
 „Mă duc la adăpostul meu” Șuștiu – Ștei;
 „Ia mă duc și eu la acareturile mele” Girov – Piatra Neamț;
 „Da unde te duci, cumătre? Trag și eu la bârlogul meu, că-i seară” Șuletea – Bârlad).

3.5. Loc în care se trăiește o stare de bine

Casa este un spațiu care le conferă locuitorilor confort moral și fizic, funcționând ca un refugiu (Ilie 2002, p. 20):

„Tot nu-i ca în cuibuțu’ meu, adecă nu se află așa de bine ca în casa sa” Baia – Arad;
 „Lasă-mă liniștit în bordeiul meu” Crăiești – Tecuci;
 „Ce bine e omul la cuibul lui!” Bănești – Găești;
 „Bine-i omul când îi la târla lui!” Vernești – Buzău;
 „Mă duc cu treaba mea (adică mă așez în casa mea proprie să nu mai fiu stingherit de nimica” Bran – Zărnești

și ca loc al odihnei: *statul meu*, Cufoaia – Baia Mare.

3.6. Semn al protecției

O altă schemă mentală reprezentativă este aceea a protecției pe care locuința o conferă, motiv pentru care aceasta este numită *adăpost* (Cosâmbești – Slobozia, Burdusaci – Tecuci, Șuștiu – Ștei). Casa devine, așadar, un „loc unde o ființă poate să se liniștească fizic și moral”, „unde poate să înceteze sau să se împluțineze grijile,

fie trupești, fie sufletești” (HEM). Ocrotirea nu este numai „împotriva asprimii vremii”, ci „în înțelesul cel mai larg de «loc de siguranță»” (DA).

3.7. Axis mundi

Casa în care cineva locuiește reprezintă pentru el centrul existenței sale, motiv pentru care aceasta funcționează ca *imago mundi* (Dumistrăcel 2006, p. 7–9). De altfel, această valență este conferită și de imaginea *vetrei* (Olt., Transilv., Galilești – Ucraina, Surdila Greci – Brăila, Stejar – Lipova, Bosanci – Suceava), sediu al strămoșilor, al legăturii cu divinitatea, dar și al legării de loc și al organizării interioare (Ilie 2002, p. 21, 205). Prin urmare, locuința fascinează și atrage ca un magnet:

„Să mă trag la vatra mea” Bărcănești – Slatina;
 „Dapu ne-om mai trage pe la vetrele noastre” Bosanci – Suceava;
 „De m-aș vedea iar la bârlogul meu” Bârjoveni – Roman;
 „Mă duc tot la bordeiul meu” Strâmbu – Dâmbovița.

Un alt termen pe care îl încadrăm în această categorie este *cămin* (Ștefănești – Drăgășani), care în ciuda semnificațiilor aparent neutre ‘moșie după care se numește neamul’, ‘vatră, casă, moșie (părintească)’ (DA), cunoaște ca prime accepțiuni: ‘cuptor’, ‘vatră pe care se face focul pentru a fierbe bucatele’.

3.8. Individualitate/ semn al comuniunii cu membrii casei

În răspunsurile înregistrate se evidențiază o oscilație între adjectivele posesive *meu (mea)/nostru (noastră)*, în special în cazul termenilor întâlniți cu mai multă frecvență: *cuibulețul nost’*; *căsuța noastră*; *cuibul nostru*; *moșia noastră*; *palatul nostru*; *sălașul nostru*. Singularul este utilizat cu precădere, iar pluralul poartă o pecete emoțională suplimentară:

„Să mergem, măi femeie, la bordeiul nostru” Borzești – Bacău;
 „Haidăm la sălașul nostru” Albac – Câmpeni;
 „Casa me’ și casa nostă” Săpânța – Sighetul Marmației.

Posesiunea nu rămâne doar în sfera obiectului posedat, ci și în cea a relației cu membrii casei: „la cui mă are” Preutești – Fălticeni.

3.9. Semn al puterii sociale

Deținerea unei locuințe devine un semn al respectului comunității, al opoziției dintre „noi” și „voi”, resort reperabil și în „jocul comunicativ” desfășurat între locutor și interlocutor (Olariu 2007, p. 177). Interacțiunea dintre vorbitori se manifestă sub forma invitației de a vizita casa celuilalt, aspect care poate configura un dublu mecanism social (competiție/cooperare) (Olariu 2007, p. 178):

„Hai [...] la coliba mea” Gălateni – Vlașca;
 „Să vii pe la mine să-mi vezi și târla mea” Scrioaștea – Roșiori de Vede;
 „Haideți, măi oameni buni, la bordeiul meu” Boldurești – R. Moldova;
 „Poftiți de-mi vizitați și bordeiul meu”; „Poftiți și pe la bordeiul meu” Tătaru – Slobozia;
 „La uită coliba mea” în județul Alba, fără indicații precise;
 „Cine și-a făcut casa strâmtă fostu-i-a lumea urâtă, cine și-a făcut-o larg fostu-i-a și lumea dragă” Aiton – Turda.

3.10. Efemeritatea

Faptul că „ultima locuință, sicriul, a purtat cândva, înainte de a fi împrumutate cuvinte din limbile străine, tot numele de *casă* (*de brad*)” (Dumistrăcel 2006, p. 10) a lăsat urme în mentalitatea colectivă. Așa se explică unele răspunsuri precum:

„în glumă casei îi zice palat și sălaș, iar casă veșnică îi zice că-i cea din patru scânduri sicriul” Răcășdia – Oravița;
 „sălașu, casa e copârșeu!” Arieșeni – Câmpeni;
 „sălaș (locuință trecătoare), casă (casă de veci)” Lupșa – Câmpeni;
 „zice că mormântu-i casa sa” Mureșenii-Bârgăului – Năsăud;
 „mă duc la colibă, căci casa adevărată o ține pe cea din cimitir” Pârvova – Băile Herculane.

3.11. Autoironie

Comicul încalcă regula de demnitate, râsul provocat fiind binevoitor (Defays 1996, p. 70):

„Când o înalță, curte iar când o înjosește bordei” Tătărășii Noi – R. Moldova,
 „Curțile lui Vodă” Ghindăoani – Târgu Neamț.

Autoironia este recunoscută și asumată: „în mod ironic bordeiul meu” Mangalia, fiind, în general, refuzată perspectiva atitudinii rizibile față de alteritate: „când e vorba de casa lui, nu a altuia” Doljești – Roman. Se înregistrează, totuși, o excepție: „De lasă unul din casă ușa deschisă imediat i se zice: «Mă, da n-ai ușă la bordei»” Jidoștița – Turnu-Severin, „Dacă vine cineva în ușe la bordeiu tău”, recunoscându-se existența unor limite impuse de respectul înaintașilor: „Cătră oameni mai în vârstă nu se poate zice vorba asta” Luța – Făgăraș. Cei care râd devin solidari prin intermediul comicului, distanțându-se față de lume și eliberându-se de emoții (Defays 1996, p. 76).

4. ALTE ASPECTE

Unii respondenți oferă termenii neutri:

casă (Boian – Ucraina, Racova – Buhuși, Șebiş – Arad, Nerău – Sânnicolaul Mare, Marginea – Bihor), *locuință* (Târgu-Bujor, Șuștiu – Ștei);
lăcaș (Unguraș – Dej, Unguraș – Sălaj, Mădăras – Satu Mare);

- cortel* (Transilv.: „De exemplu, mă duc la cortelul meu” Galații Bistriței – Bistrița; „Haidăm la [...] cortelul nostru” Albac – Câmpeni; ‘(ungurism, în Transilv. și Bucov.) cvartir, sălaș, locuință, gazdă, conac’ DA);
- sălaș* (Transilv., Banat, Crișana, Bucov., Mold., Ucraina, Saraiu – Hârșova; „la sălașul meu (țigani zic sălaș)” Făurești – Drăgășani);
- odaie* (în R. Moldova, fără indicații precise; ‘așezare gospodărească mai departe de sat’ Loșonți 2007, p. 107–108);
- olat* (Arpașul de Sus – Victoria; „Să vezi, măi P., și olaturile mele. Să înțelege toate clădirile din curte”; ‘învechit și regional) moșie, gospodărie, p. restr. clădire, acaret’ DLR);
- târlă* (Bârca – Dolj, Bradu de Jos – Argeș, Topraisar – Techirghiol, Maieru – Năsăud, Tulucești – Galați. „Când zice târlă are un înțeles mai larg: casa împreună cu tot ce e în curte” Scrioaștea – Roșiori de Vede),

ignorând dimensiunea comicului prezentă în întrebare.

În 55 de caiete se lasă loc liber în dreptul răspunsului la întrebarea analizată, în timp ce 10 respondenți oferă, totuși, niște scurte explicații:

- „Nicum decât casă” Mag – Sibiu;
- „Nu se întrebunțază” Giurgi – Satu Mare, Chitai – Ucraina;
- „Nu există o astfel de glumă” Vicovul de Sus – Rădăuți;
- „Nu este altă numire specifică” Curechiu – Brad;
- „N-am auzit glumindu-se în acest fel” Băduleasa – Roșiori de Vede;
- „Nu se zice în vreun fel altfel casei în glumă” Beciu – Buzău;
- „Nu este o expresie pentru aceasta” Oancea – Brăila;
- „La mine acasă zice țăranul; în glumă nu am auzit nicio numire” Chioara – Ialomița;
- „Nu devine glumă” Șieu-Măgheruș – Bistrița.

Nu am reușit să motivăm toți termenii întâlniți, astfel că o parte din aceștia rămân nerezolvați:

- *Boșearcă* („«Vecine, ți-ai făcut o casă zdravănă!», «Ei, mi-am făcut o boșearcă – să nu mai plouă în ea.»” Fundata – Zărnești);
- *Coneoarbă* (Ortiteag – Oradea). Scrisul nu este însă foarte lizibil, ar putea fi *cocioarbă*, varianta a lui *cocioabă* din Câmpia Ardealului;
- *Coșdubă* (Supurul de Sus – Sălaj);
- *Cotromanță* (Pianul de Jos – Sebeș), probabil un joc fonetic.

5. CONCLUZII

La finalul acestei analize, dorim să subliniem expresivitatea imaginilor desprinse din caietele consultate, semn al creativității limbajului. „Omul cunoaște și în același timp gândește și simte, stabilește analogii inedite în intuiție și în expresie, analogii care conțin și manifestă modul său specific de a lua contact cu realitatea” (Coșeriu 2000–2001, p. 39–40). Finalitatea acestui „limbaj *expresiv* (*afectiv* sau *emotiv*)” este exprimarea unei stări psihice, „sentimentale” a vorbitorului (*ibidem*,

p. 24). De aici, bucuria, atașamentul, simpatia și modestia omului vizavi de spațiul pe care îl posedă și îl locuiește: „Oricât de frumoasă ar fi casa altuia, tot mai dragu-i pentru cineva «bordeiul lui»” (Pamfile 1910, p. 401). Frecvența cu care am identificat unii termeni (*căsuță, bordei, palat*) este o dovadă a faptului că aceste creații individuale sunt imitate, devenind „patrimoniu de modele lingvistice ale comunității” (Coșeriu 2000–2001, p. 39–40). Doar unele răspunsuri (*obuziancă, nemțoaică*) indică o situație inedită, explicabilă numai prin întoarcerea la contextul cultural propriu-zis, imagini care au fost, de altfel, cunoscute unui număr redus de vorbitori.

Perspectivile proiectate prin această dimensiune ludică a limbajului vizează fie relația dintre posesor și obiectul posedat (*bârlogul meu*), fie dintre posesor și ceilalți oameni, vizibilă în interacțiunile verbale, purtătoare ale imaginii de *ludus mundi* (Olariu 2007, p. 266), în indicațiile pragmatice întâlnite în răspunsuri, precum și în trecerea dinspre domeniul public spre cel privat. Prezența acestor spectatori conferă un sentiment de satisfacție, generat de propria mândrie (Huizinga 2003, p. 101).

„Sentimentul spațiului” este configurat în terminologia întâlnită prin „trepte foarte variate de deschidere sau închidere” (Ilie 2002, p. 20, 214): de la ideea de proprietate extinsă, vizibilă din exterior (*moșie, târlă*), până la elemente ale interiorului și ale intimității (*culcuș, odaie*), întrucât „*casa* [...] este tot ce are omul: gospodăria lui, *ograda* sau curtea cu tot ce se află în ea” (Pamfile 1910, p. 399). Remarcăm frecvența cu care sunt întrebuințate diminutivele, fiind supuse acestei creații lexicale în special termenii cu o largă circulație (*bordei, casă, bârlog, cuib*), în timp ce augmentativele sunt mult mai puțin numeroase, derivate, în general, de la termenul *casă*. Alte mecanisme identificate sunt comparația (*ca un pahar, ca o cucoană*), metonimia, repetiția graduală a unor construcții, fapt care conferă ritm (*de sunt potrivite zice..., de sunt mici zice..., de sunt mari zice...*). Totodată, am identificat prezența unor „surprize” semantice, prin utilizarea unor termeni incompatibili cu realitatea. Imaginile și enunțările comice sunt construite, în general, prin punerea spațiului de locuit într-o lumină nefavorabilă: ca o locuință de proastă calitate (*bujdă, cocioabă*), ca un tip de casă inactual (*bordei*), ca spațiu destinat altor întrebuințări (*cazarmă, covergă, cramă, temniță*) sau ca locuință a animalelor (*vizuină, bârlog*). Ocuparea unui spațiu este instauratoare de sens, întrucât posesorul dobândește calități pozitive (creator, orânduitor), iar existența sa își recapătă calmul necesar și rațiunea de a fi prin întoarcerea la acest spațiu.

Nu în ultimul rând, se desprinde din identitatea limbajului și a jocului (Olariu 2007, p. 114) o vitalitate exuberantă. Jocul comunicativ decurge din firescul riziabilului, întrucât „omul care nu râde este într-un anumit fel un autointoxicat, un fel de astmatic care nu poate respira bine. [...] În jurul omului care nu râde parcă miroase a aer îmbâcsit, vorbele și faptele lui fac impresia că sunt împăianjenite” (Arieșan 2010, p. 265).

BIBLIOGRAFIE

- Arieșan 2010 = Claudiu Teodor Arieșan, *Geneza comicalului în cultura română*, Timișoara, Excelsior Art, 2010.
- Bergson 1992 = Henri Bergson, *Teoria râsului*. Traducere de Silviu Lupașcu, Iași, Institutul European, 1992.
- Coșeriu 2000–2001 = Eugeniu Coșeriu, *Creație metaforică în limbaj*, în „Dacoromania”, IV, 2000–2001, p. 15–37.
- DA = *Dicționarul limbii române*, București, Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea, 1913–1949.
- Defays 1996 = Jean Marc Defays, *Comicul. Principii, procedee, desfășurare* Traducere de Ștefania Bejan, Iași, Institutul European, 1996.
- DLR = *Dicționarul limbii române*, București, Editura Academiei Române, 1965–2012.
- Dumistrăcel 2006 = Stelian Dumistrăcel, *Bună ziua și-n casă*, în Ioan Dănilă, Doina Cmeciu (ed.), *Casa – semn al identității culturale*, Bacău–Slănic-Moldova, Alma Mater, 2006.
- HEM = Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbii istorice și poporane a românilor*, București, Stabilimentul Grafic Socec și Teclu, 1887–1893.
- Huizinga 2003 = Johan Huizinga, *Homo ludens. Încercare de determinare a elementului ludic al culturii*. Traducere de H. R. Radian, București, Editura Humanitas, 2003.
- Ilie 2002 = Ioana Delia Ilie, *Simboluri sace ale spațiului de locuit*. Teză de doctorat, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 2002.
- Loșonți 2007 = Dumitru Loșonți, *Certitudini și ipoteze etimologice*, București, Editura Academiei Române, 2007.
- Olariu 2007 = Florin Teodor Olariu, *Dimensiunea ludic-agonală a limbajului*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007.
- Pamfile 1910 = Tudor Pamfile, *Industria casnică la români. Trecutul și starea ei de astăzi. Contribuțiuni de artă și tehnică populară*, București, Tipografia Cooperativa, 1910.
- Pascu 1916 = George Pascu, *Sufixele românești*, București, Librăriile Socec & Co., 1916.
- Rusu Togan 2006 = Gherasim Rusu Togan, *Casa, focul și șarpele. Universuri rituale străvechi*, București, Editura Libra, 2006.
- Toșa 2002 = Ioan Toșa, *Casa în satul românesc de la începutul secolului XX*, Cluj-Napoca, Editura Supergraph, 2002.

HOW DO THE ROMANIANS CALL JOKINGLY THEIR HOUSES. SOME ANSWERS FROM THE QUESTIONNAIRE II. CASA “HOUSE”

(Abstract)

In this paper, we will tackle the answers to the question number 54 of the second questionnaire conceived by the researchers from The Romanian Language Museum and sent out to people all over the country (1926–1927). More specifically, we will briefly discuss the mechanisms that motivate the use of certain words and phrases. The answers gravitate around three key concepts: the inhabited place, the act of playing and the comic dimension.

Cuvinte-cheie: Chestionarul „Casa”, spațiu al locuirii, comic.

Keywords: ‘The House’ Questionnaire, inhabited place, comic dimension.

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu”

Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, 21
andreea_nora_pop@yahoo.com